

УДК [351.746.1:343.341(26.02)] (477) (043.5)
DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.4.21>

МОРСЬКА ОХОРОНА: ПЕРСПЕКТИВИ ЯК СУБ'ЄКТА БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ НА МОРІ

Оверченко Ю.А.,
доктор філософії з права,
старший викладач кафедри спеціальних дисциплін
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
ORCID: 0000-0001-6307-3459

Оверченко Ю.А. Морська охорона: перспективи як суб'єкта боротьби з тероризмом на морі.

У статті досліджуються окремі аспекти розвитку морської безпеки в Україні за рахунок вдосконалення антитерористичного законодавства.

Однією з головних умов, які формують мету дослідження, визначено наявний в Україні правовий режим воєнного стану. Частково увага зосереджується на окремих аспектах терористичної загрози, які розвиваються в Україні під впливом безгрунтового військового вторгнення з боку країни агресора. З урахуванням зазначених чинників, відмічається зв'язок між поняттями тероризму та порушеннями правил ведення війни. Тим самим проводиться короткий правовий аналіз існуючого зв'язку між вказаними поняттями.

Головну увагу присвячено зміцненню протидії тероризму та піратству на морі як головним загрозам забезпечення безпеки на морі. В основу дослідження покладено аналіз існуючої нормативно-правової бази з окремих питань забезпечення морської безпеки із використанням сил та засобів Морської охорони Держприкордонслужби України.

Зазначено актуальність питання щодо забезпечення морської безпеки як однієї із складних правозастосовних сфер для наукового пошуку в Україні.

Розкрито зміст існуючої правової конструкції щодо забезпечення Україною морської безпеки під час реалізації взятих на себе міжнародних зобов'язань, в частині боротьби з тероризмом на морі та протидії морському піратству.

Проведено аналіз спроможностей, окреслених законодавцем для суб'єктів протидії тероризму на морі. Виділено низку протиріч в чинному законодавстві, які зменшують ефективність застосування існуючих нормативно-правових актів, в питаннях забезпечення морської безпеки на міжнародних каналах морського сполучення. Насамперед, увагу сконцентровано на ефективності застосування Морської охорони Держприкордонслужби України (далі – МО ДПСУ) під час реалізації своїх повноважень в межах прилеглих до українського узбережжя водних поясів, які підпадають під юрисдикцію України.

Констатовано необхідність подальшого розвитку антитерористичного законодавства України, насамперед, у сфері його застосування під час забезпечення безпеки на морі.

Запропоновано варіант узгодження декількох нормативно-правових актів, де гармонізація застосування їхніх положень може бути досягнута за рахунок нормотворчої ініціативи, що пропонується.

Ключові слова: тероризм; піратство; національна безпека, морська безпека; протидія; запобігання, організована злочинність.

Overchenko Yu.A. Marine guard: perspectives as a subject of the fight against terrorism at sea.

The article examines certain aspects of the development of maritime security in Ukraine by improving anti-terrorist legislation.

One of the main conditions that form the purpose of the study is the existing legal regime of martial law in Ukraine. The aggressor focuses partial attention on certain aspects of the terrorist threat that

are developing in Ukraine under the influence of an unjustified military invasion. Taking into account these factors, attention focused on the relationship between the concepts of terrorism and violations of the rules of war. Thus, a brief legal analysis of the existing connection between the specified concepts carried out.

The main attention paid to strengthening the fight against terrorism and piracy at sea, as the main threats to ensuring maritime security. The study based on the analysis of the existing regulatory framework on certain issues of ensuring maritime security using the forces and means of the Marine guard of the State Border Guard Service of Ukraine

It should that the issue of ensuring maritime security is relevant as one of the comprehensive law enforcement areas of scientific research in Ukraine.

The article reveals the content of the existing legal framework regarding the provision of maritime security by Ukraine in the implementation of its international obligations in terms of combating terrorism at sea and counteracting maritime piracy.

An analysis of the possibilities outlined by the legislator for the entities combating terrorism at sea conducted. A number of contradictions in the current legislation highlighted, reducing the effectiveness of the application of existing regulatory legal acts in matters of ensuring maritime security on international maritime communication channels. In first of, the attention focused on the effectiveness of the application of the Marine Guard of the State Border Service of Ukraine in the implementation of its powers within the water belts adjacent to the Ukrainian coast, falling under the jurisdiction of Ukraine.

The need for further development of the anti-terrorist legislation of Ukraine, primarily in the sphere of its application in ensuring maritime security, is stated.

An option for coordinating several regulatory legal acts with each other proposed, where harmonization of the application of their provisions can achieved through the proposed rule-making initiative.

Key words: terrorism; piracy; national security; maritime security; counteraction; prevention, organized crime.

Постановка проблеми. Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що терористична загроза для України, як небезпечне явище, і надалі перебуває у стані активної еволюції. В умовах військової агресії проти України, застосування терористичних методів з боку агресора набуває все більшої актуальності. На наш погляд, суть терористичних методів дуже вдало окреслена законодавцем під час кваліфікації злочинного діяння, відповідальність за скоєння якого передбачена ч. 1 ст. 258 Кримінального кодексу України (терористичний акт) [12]. Атаки, які здійснює рф проти мирного населення та цивільної інфраструктури, за своєю природою підпадають під поняття терористичного акту здійсненого державою–терористом [13, ст. 1]. Разом із тим, така злочинна діяльність з боку рф, може розглядатись і як порушення законів і звичаїв війни [3, ст.ст. 25–27]. Але, порушення законів і звичаїв війни є актуальним для трактування злочинної діяльності виключно у період збройного протистояння, у разі оголошення війни чи військового стану. У мирний час, застосування терористичних методів однозначно формує наслідки, які трактуються як терористичний акт [13, ст. 1]. Одночасно, доцільно розглядати і третій варіант застосування терористичних методів. Це діяльність спеціальних служб іноземної держави, які із застосуванням своїх оперативних сил і засобів, або використовуючи можливості організованих злочинних об'єднань, мають можливість досягати своєї мети за рахунок застосування вище означених терористичних методів. Отже, терористична загроза лишається актуальною, як у мирний та військовий час.

Терористичні методи в руках агресора вже набули ознак засобу військової боротьби, тим самим трансформуючи свою первородну природу. Зміна підходів у застосуванні терористичних методів, в першу чергу суттєво відчувається в межах доволі чутливої сфери життєдіяльності для всього людства. Мова йдеться про море-господарський комплекс, який однаково важливо розглядати, як у межах усього світового океану, так і у сфері інтересів кожної держави окремо. Як показують події 2022 року, які відбувались в межах акваторії Чорного моря, військова операція із застосуванням терористичних методів може миттєво створити нові та суттєво загострити існуючі загрози національній безпеці будь якої морської держави. Разом із тим, слід наголосити, що як ланцюгова реакція виникають нероз'ємні загрози для національної безпеки інших експлуатантів море-господарського комплексу вже на міжнародному рівні. Тим самим, створення надійної і гнучкої до різких змін, превентивної системи з протидії тероризму на морі, може суттєво посилити імунітет системи морської безпеки від терористичних загроз.

Отож, виявлення проблемних аспектів в діяльності правоохоронних органів щодо боротьби та запобігання терористичній загрозі на морі, як однієї із форм організованої злочинності, у тому числі і в умовах загострення військової і політичної обстановки, вимагають постійного пошуку нових рішень у процесі еволюції і розвитку правозастосовного поля України. Складність наукового пошуку у зазначеному напрямку обумовлюється невід'ємним зв'язком міжнародного морського права і морського законодавства України, як сумлінної виконавиці узятих на себе міжнародно-правових зобов'язань.

Метою дослідження є аналіз нормативно-правової основи з питань, що спрямовані на забезпечення безпеки на морі в межах вод, які перебувають під юрисдикцією України. Встановлення стану наукової розробленості проблем протидії тероризму на морі та запобігання проявам морського піратства силами МО ДПСУ, з урахуванням існуючих умов загостреної військово-політичної обстановки. Суть дослідження полягає в тому, що Держприкордонслужба України на законодавчому рівні отримала можливість в повній мірі реалізувати свої повноваження і можливості в процесі протидії існуючим терористичним загрозам на морі, але не має можливості їх реалізувати в повній мірі силами МО ДПСУ. Застосовуючи певну методологію під час дослідження антитерористичного законодавства України в частині протидії терористичним загрозам на морі (діалектичного, логіко-юридичного і кримінологічного моделювання) всебічно вивчено законодавство, яке регулює питання боротьби із тероризмом та піратством на морі. За результатом дослідження сформовано певні протиріччя, які зменшують потенційно закладені законодавцем можливості ефективно протидіяти зазначеними загрозам в сфері морської безпеки. З урахуванням ролі і місці кожного суб'єкта боротьби з тероризмом на морі, яких визначив законодавець, виявлені протиріччя ретельно проаналізовано. Запропоновано варіант вдосконалення існуючих нормативно-правових приписів, які підлягали вивченню. Обґрунтовано мету їх узгодження та гармонізації, яка полягає у подальшому збільшенні їх ефективності під час виконання.

Стан опрацювання проблематики. Питання розвитку морської безпеки постійно перебуває в полі зору українських дослідників. Існує велика кількість наукових праць, присвячених розвитку ефективного нормативно-правового підґрунтя для створення максимально ефективних умов із забезпечення безпеки на морі. Дослідженню різноманітних аспектів забезпечення морської безпеки в Україні свою увагу приділяли такі науковці, як: Т.В. Аверочкіна, І.В. Арістова, Ю.Ю. Басов, В.Т. Білоус, Г.В. Галімшина, В.М. Гаращук, С.М. Гусаров, В.І. Дмитрієв, М.М. Долгополов, Д.А. Іванов, В.В. Каретніков, С.О. Кузнєцов, А.А. Музика, В.В. Новиков, В.І. Осадчий, Т.О. Проценко, О.П. Рябченко, П.В. Синицький та ін.

В межах наукового пошуку, присвяченого аспектам безпеки на морі в питаннях боротьби із проявами морського піратства та тероризму свою увагу приділяли такі науковці, як: В.М. Корецький, Г.І. Тункін, М.О. Баймуратов, Д.Б. Левін, А.Л. Колодкін, Л.А. Моджорян, І.І. Лукашук, В.І. Євінтов, Ю.С. Ромашев, Л.Н. Галенська, А.В. Змеєвський, І.І. Карпець, Є.Г. Ляхов, В.П. Ємельянов, В.Г. Буткевич, Г.О. Анцелевич, В.Ф. Антипенко, В.М. Прусс та ін.

Серед зарубіжних авторів, які досліджують окремі аспекти піратства та морського тероризму, слід відмітити Дж. Ламберта, Г. Вордлоу, Д. Коломбоса, У. Сломансона, А. Лоу, М. МакДугела, М. Нордквіста, Л. Опенгейма, Т. Ортолана, Д. Ротвелла, Ч.Ч. Хайда, Д. Хекворта, Р. Волфрум, Р. Фарелл, Р. Бовлер, Ч. Вінтер, Х. Вінтер, В. Єленбуш-Андерсон, Ж. Босворх та ін.

Враховуючи те, що піратство та тероризм на морі є критично складними явищами, які суттєво впливають на процес визначення найбільш ефективних заходів, спрямованих на створення ефективної системи функціонування морегосподарського комплексу на світовому рівні, доречно звернути увагу на публікації передових дослідників тероризму в цілому, та морському тероризму зокрема, а саме: Р. Бовлер [6], М.А. Ферраг [5], Дж. Оттавіо [4], Р. Джонсон [7], А. Круглова [1], Бріджит. Л. Накос [2].

На теперішній час питання морської безпеки вже достатньо широко розглянуто. Протидія тероризму на морі, як тема постійно перебуває у полі зору дослідників. Слід зазначити, що відомі дослідження широко охоплюють поняття морської безпеки, а морський тероризм і піратство, одночасно розглядають як окремі елементи у складі зазначеного поняття, так і досліджують як окремі явища. Одночасно, майже відсутні дослідження, які намагаються використовувати вже сформовану нормативно-правову основу антитерористичного законодавства для посилення ефективності боротьби з тероризмом на морі. В першу чергу, це стосується діяльності саме МО ДПСУ. Враховуючи виконання вже покладених на МО ДПСУ зобов'язань, спрямованих на забезпечення

безпеки морського судноплавства на теперішній час, в межах правового поля України існує низка проблем, які не дають можливості в повній мірі використовувати МО ДПСУ у процесі протидії морському піратству та тероризму на морі. Тим самим, існує нагальна потреба термінового розгляду існуючих протиріч, як пріоритетних, за для їх подальшого усунення.

Виклад основного матеріалу. Варто зазначити, що протидія та запобігання тероризму на морі, складно сприймається без розуміння самого поняття морської безпеки. Як саме поняття, морська безпека в змістовному та категоріальному аспектах, у міжнародному морському праві широко трактується із акцентами на різні її складові. У вітчизняному законодавстві чітко трактування цього поняття відсутнє. Достатньо коротко і смно це питання сформулювала Н.Д. Янчук. Вона слушно зазначає, що забезпечення морської безпеки займає ключове місце серед основних напрямів державної політики. Стратегічна важливість цього питання зумовлена тим, що морська безпека посідає важливе місце у системі національної безпеки держави, і нормативно-правове забезпечення цієї сфери є одним з ключових завдань, які постають перед державою. Разом із тим, Н.Д. Янчук відмічає, що сьогоднішня система нормативно-правового забезпечення морської безпеки України виявилася неготовою до протидії викликам та загрозам у цій сфері [12].

Ми цілком згодні із тим, що існують слабкі місця нормативно-правового забезпечення у сфері морської безпеки. У поєднанні із повільним процесом розв'язання наявних проблем на користь уніфікації Українського морського законодавства у відповідність до положень міжнародного морського права, вони займають особливе місце у процесі розвитку та вдосконалення вітчизняного правового поля з питань міжнародного співробітництва та взаємодії на морі. Н.Д. Янчук також акцентує увагу на наявність суперечностей у нормативних актах, які регулюють окремі питання морської безпеки. Сам факт наявності таких думок серед науковців свідчить про слабку роботу у напрямку усунення існуючих слабких місць у чинному законодавстві. Відповідно, відсутність системної роботи у зазначеному напрямку, в умовах швидкоплинного розвитку вітчизняного нормативно-правового поля, що регулює процес забезпечення морської безпеки, спонукає до його постійного та ретельного аналізу.

Враховуючи думки фахівців-практиків МО ДПСУ, ми здійснили аналіз щодо потенціалу Держприкордонслужби України щодо боротьби з тероризмом на морі. За результатом імперичного дослідження прийшли до висновку, що закладені законодавцем перспективи, стримують певні протиріччя у чинному антитерористичному законодавстві України. Як вже було вказано раніше, Україна вже виконує цілу низку зобов'язань щодо забезпечення безпеки судноплавства та боротьби із піратством та морським тероризмом, приймаючи участь у цілому переліку міжнародних нормативно-правових активі. Тим же Україна підтримує та виконує базові положення таких правових основ боротьби з піратством та морським тероризмом, що закладені у таких міжнародних нормативних документах, як: Конвенція про відкрите море 1958 року, в якій стаття 14 визначає про необхідність сприяння всіх учасників у знищенні піратства на морі [9]. Конвенція ООН з морського права 1982 року, в якій стаття 100 підтверджує виконання обов'язку, зазначеного в статті 14 Конвенції 1958 року. Окрім того, стаття 107 визначає, що виключно військовий корабель має право припиняти акти піратства [16]; Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства прийнята ООН у 1988 році, в якій стаття 6 зазначає, що кожна держава-учасниця вживає заходів, необхідних для встановлення її юрисдикції щодо піратства та збройного пограбування, зокрема шляхом запобігання підготовки до здійснення таких злочинів на морі, у межах своїх територій [8]; Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму, стаття 14 якої визначає, що кожна сторона вживає таких заходів, які можуть бути необхідними для встановлення своєї юрисдикції стосовно злочинів, викладених у цій Конвенції [10].

Україна реалізувала ці міжнародні нормативно-правові акти:

у положеннях статті 1 Закону України «Про Збройні Сили України» [15]. Але законодавець зазначив, що з'єднання, військові частини і підрозділи Збройних Сил України відповідно до Закону, можуть залучатися до здійснення заходів боротьби з тероризмом і піратством, посилення охорони державного кордону, захисту суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні. Тим самим не поклавши такі обов'язки на Збройні Сили для постійного виконання, а протидію піратству законодавець визначив виключно за межами вод, які належать до юрисдикції України;

у положеннях Закону України «Про боротьбу з тероризмом» статтею 4 визначив суб'єктів боротьби з тероризмом, а статтею 5 – їхні повноваження [13]. При цьому зазначив, що тільки в

разі вчинення терористичного акту у територіальних водах України застосовуються сили і засоби Військово-Морських Сил, залишаючи без уваги прилеглі води та виключну (морську) економічну зону України (далі – В(М)ЕЗ України).

Водночас законодавець зобов'язав Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту державного кордону, та органи охорони державного кордону здійснювати боротьбу з тероризмом, у тому числі шляхом забезпечення безпеки морського судноплавства в межах територіальних вод та В(М)ЕЗ України під час проведення антитерористичних операцій [13]. При цьому, у законі не зазначено Морську охорону, як суб'єкта Державної прикордонної служби України, [14, ст. 6], який призначений саме для дій у прилеглих до узбережжя водних поясах Української юрисдикції.[14, ст. 9].

У положеннях Закону України «Про Державну прикордонну службу України» взагалі не згадано про участь сил та засобів Морської охорони у боротьбі як і з тероризмом на морі в загалі, так і з піратством зокрема [14, ст. 9].

Ми вважаємо, що виявлені протиріччя в законодавстві вказують на те, що законодавець не визначив конкретного суб'єкта протидії піратству, збройному пограбуванню та терористичній діяльності у межах прилеглих вод Української юрисдикції, який би здійснював таку діяльність на постійній основі.

Так, головна роль у процесі протидії тероризму покладена на Службу безпеки України. Проте хто має найбільші спроможності протидіяти перетинанню державного кордону України з терористичною метою на морі [13, ст. 1], як не МО ДПСУ, тим самим втілюючи суть поняття боротьби з тероризмом – діяльність щодо запобігання, виявлення, припинення, мінімізації наслідків терористичної діяльності.[13, ст. 1].

Нормативно-правової засади міжнародного морського та антитерористичного права, втілені у вітчизняне антитерористичне законодавство, дають надійне підґрунтя ефективно протидіяти терористичній загрози на морі. Поряд з тим, спираючись на виявлені протиріччя, Морська охорона зокрема та Держприкордонслужба України в цілому, не мають можливості повною мірою реалізувати свої спроможності в межах морської ділянки державного кордону. У питаннях боротьби з морським тероризмом Морська охорона окреслена межею повноважень, визначених для неї законодавцем, і змушена діяти обмежено, дотримуючись вимог статей 4, 5 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» та статті 9 Закону України «Про Державну прикордонну службу України».

Із метою усунення виявлених перешкод, та повної реалізації спроможностей МО ДПСУ, а також більш глибокої реалізації взятих Україною на себе зобов'язань перед світовою спільнотою в питаннях протидії тероризму та забезпечення безпеки судноплавства вважаємо за доцільне вжити заходів щодо покращення вітчизняного законодавства з цих питань.

На нашу думку внесення МО ДПСУ у Закон України «Про боротьбу з тероризмом» як суб'єкта боротьби з тероризмом поряд з вже зазначеними структурними складовими Держприкордонслужби України (центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону; органи охорони державного кордону) та розширення повноважень Держприкордонслужби України у питаннях протидії тероризму та піратству на морі як в Законі України «Про боротьбу з тероризмом» [13, ст. 5] так і в Законі України «Про Державну прикордонну службу України» [14, ст. 9] надасть можливість Держприкордонслужбі України повною мірою реалізувати наявний потенціал у межах прилеглих водних поясів Української юрисдикції.

З метою узгодження наявних можливостей Держприкордонслужби України з існуючими для України загрозами морського тероризму вважаємо, що Держприкордонслужбі України необхідно надати такі повноваження:

1. Організація та здійснення підготовки сил і засобів для забезпечення безпеки морського судноплавства.

2. Виявлення та припинення актів піратства, збройного пограбування на морі в межах територіальних вод, прилеглої зони та виключної (морської) економічної зони України.

3. Виявлення та упередження під координацією Антитерористичного центру Служби безпеки України терористичних та інших загроз безпеці держави у територіальному морі, прилеглих водах та В(М)ЕЗ України) шляхом проведення оперативно-розшукової та інформаційно-аналітичної діяльності.

4. У разі залучення до проведення антитерористичної операції прийняття участі у виконанні завдань щодо: припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп),

терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій; ліквідації терористичної загрози на морських об'єктах, морських об'єктах критичної інфраструктури; взяття участі у затриманні осіб, а у випадках, коли їх дії реально загрожують життю та здоров'ю заручників, учасників антитерористичної операції або інших осіб – їх знешкодження.

Такі зміни сприятимуть постійному контролю з боку МО ДПСУ в цілому та оперативно-розшукових підрозділів (далі – ОРП) МО ДПСУ зокрема за розвитком терористичної загрози на морі в межах юрисдикції України та оперативного реагування в разі їх виявлення.

Визначені повноваження відкривають можливість вироблення ефективного механізму, який утворить передумови до мінімізації можливостей злочинців у підготовці до здійснення терористичних актів з використанням морського транспорту та реалізації актів піратства чи збройного пограбування на морі в межах Української юрисдикції, а саме: перешкоджання підготовки та безпосереднього використання морського транспорту та маломірних плавзасобів для здійснення терористичного акту проти інших цивільних суден, військових кораблів України, морських об'єктів, об'єктів прибережної військової, цивільної та критичної інфраструктури морегосподарського комплексу; перешкоджання використанню морського транспорту та маломірних плавзасобів для незаконного переміщення засобів терору; виявлення та припинення на морі каналів транскордонної злочинної діяльності (наркотрафік, контрабанда, нелегальна міграція), яка здійснюється з метою фінансування тероризму; виявлення та припинення будь-якої промислової, господарчої та незаконної економічної діяльності на користь країн віднесених до переліку країн – «спонсорів тероризму»; виявлення, оперативного реагування та припинення актів піратства чи збройного пограбування на морі в межах територіального моря, прилеглої зони, В(М)ЕЗ України.

Обрані нами формулювання повноважень, які пропонуються для внесення в Закон України «Про боротьбу з тероризмом», за своїм змістом цілком окреслюють встановлені нами в законодавстві протиріччя та дають можливість тлумачити їх так:

1. У частині організації та здійснення підготовки сил і засобів для боротьби з морським тероризмом, піратством, збройним пограбуванням, злочинністю транскордонного характеру та забезпечення безпеки морського судноплавства на морі для МО ДПСУ формуються чіткі завдання і межі повноважень своєї діяльності. Розуміючи суть завдань, МО ДПСУ отримує можливість визначити актуальну до викликів сьогодення структуру підрозділів з урахуванням переліку необхідних фахівців та завдань, які на них будуть покладені.

Це створить спеціальні вимоги, яким повинні відповідати фахівці оперативних та силових підрозділів МО ДПСУ. Як результат сформується певні умови відбору кандидатів до зазначених підрозділів та система мотивації для бажаючих проходити в них службу. З огляду на це окреслюються межі та напрямки необхідної системи підготовки. Тим самим буде закладена її гнучкість та висока адаптивність до своєчасних трансформацій у відповідності до актуальних викликів та загроз на морі.

2. Щодо виявлення та припинення актів піратства, збройного пограбування на морі в межах територіальних вод, прилеглої зони та В(М)ЕЗ України.

Ми вважаємо, що реформування системи підготовки та наявність повноважень, які плануються для впровадження, надасть МО ДПСУ можливість не тільки самостійно реагувати на сигнали «лиха» техногенного характеру, а і вживати своєчасних, актуальних, не-відкладних та високоефективних заходів щодо припинення протиправної діяльності на морі в цілому.

При отриманні чітких правових меж своїх повноважень, впорядковані і підготовані відповідно до загроз, сили МО ДПСУ (корабельний склад у взаємодії з ОРП, посилений силовими підрозділами для дій на воді) стають спроможними до самостійного виконання складних задач щодо протидії терористичним загрозам на морі. Оперативно та самостійно реагувати на сигнали про допомогу (напад), отримані від суден, які перебувають у будь яких водах Української юрисдикції. Разом з тим, відкривається можливість дійсно здійснювати дієвий контроль за судноплавством. Виявляти правопорушення як під час здійснення, так і під час їх готування. Практично забезпечувати безпеку від протиправних посягань на морі під час судноплавства саме у межах прилеглих водних поясів до узбережжя України, які підпадають під її юрисдикцію.

Висновки. Приведені нами міркування цілком логічно укладаються у існуючу серед науковців теорію, яку вже висловлювали К. Степанова та В. Степанов про те, що в умовах сьогодення морська політика України потребує системної єдності, яка б охопила всі сфери морської діяльності. Найважливішою умовою розвитку України як морської держави є реалізація збалансованої морської політики, що забезпечує врегулювання як зовнішніх, так і внутрішніх суспільних відносин, що виникають

у процесі провадження морської діяльності. Через національну морську політику Україна повинна забезпечити досягнення національних інтересів у прибережній зоні, у внутрішніх морських водах, територіальному морі, у В(М)ЕЗ, на континентальному шельфі України та у відкритому морі [17, с. 24].

Таким чином, процес подальшого вдосконалення нормативно-правового поля, яке охоплює аспекти забезпечення безпеки на морі в умовах сьогодення, є не тільки актуальним, а і гостро необхідним. Вирішення розглянутих нами питань не тільки посилять один із напрямів реалізації повноважень одного із суб'єктів боротьби з тероризмом, а й глобально вплине на зміцнення системи забезпечення морської безпеки в Україні. В свою чергу, в умовах військового стану це зрушить певний ланцюжок необхідних трансформацій. На наш погляд це призведе не тільки до зміцнення превентивної роботи у боротьбі з терористичною загрозою на морі, а і посилить спрямування усіх секторів правоохоронної діяльності, національної безпеки та об'єднаних сил у питаннях забезпечення державної та національної безпеки України як морської держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Anna Kruglova. Terrorist Recruitment, Propaganda and Branding Selling Terror Online. Published May 27, 2024 by Routledge. URL: <https://www.routledge.com/Terrorist-Recruitment>.
2. Brigitte L. Nacos. Terrorism and Counterterrorism. Published November 20, 2023 by Routledge. URL: <https://www.routledge.com/Terrorism-and-Counterterrorism-International-StudentEdition/Nacos/p/book/9781032264745>.
3. IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі. Дата підписання 18.10.1907. Гаага, 18.10.1907 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#Text.
4. James Ottavio. Castagnera. Counter Terrorism Issues Case Studies in the Courtroom. Published August 29, 2024 by CRC Press. URL: <https://www.routledge.com/Counter-Terrorism-Issues-Case-Studies-in-the-Courtroom/Castagnera/p/book/9781032754604>.
5. Mohamed Amine Ferrag, Ioanna Kantzavelou, Leandros Maglaras, Helge Janicke Hybrid Threats, Cyberterrorism and Cyberwarfare. Published November 22, 2023. URL: <https://www.routledge.com/Hybrid-Threats-Cyberterrorism-and-Cyberwarfare/Ferrag-Kantzavelou-MaglarasJanicke/p/book/9781032323763>.
6. Robin Bowley. Preventing terrorist attacks at sea: maritime terrorism risk and international law. Published August 26, 2024 by Routledge. URL: <https://www.routledge.com/Preventing-Terrorist-Attacks-at-Sea-Maritime-Terrorism-Risk-and-International-Law/Bowley/p/book/9781032124209>.
7. Ross Johnson. Antiterrorism and Threat Response Planning and Implementation. Published August 14, 2024 by CRC Press. URL: <https://www.Routledge.com/Antiterrorism-and-Threat-Response-Planning-and-Implementation/Johnson/p/book/9781003374015>.
8. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства. Ухвалена ООН у 1988 році. URL: <https://qrcd.org/3dtF>.
9. Конвенція про відкрите море 1958 р. URL: <https://qrcd.org/3dtM>.
10. Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму. URL: <https://qrcd.org/3dtS> (дата звернення 15.07.2023року.) Доповнення до Конвенції. Додатковий протокол до Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму від 22.10.2015 р. URL: <https://qrcd.org/3dtU>.
11. Кримінальний кодексу України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2001, № 25-26, ст. 131.
12. Янчук Н.Д. Про деякі питання нормативно-правового забезпечення морської безпеки. *Maritime security of the baltic-black sea region: challenges and threats. International scientific conference*. Odessa, December 23, 2021 Volume 1. 2021. С. 147–150. URL: <http://www.baltijarpublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/184/5150/11574-1>.
13. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 р. № 638-IV.
14. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 03.04.2003 р. № 661-IV.
15. Про Збройні Сили України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1935 XII.
16. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року та Угоди про імплементацію Частини XI Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року: Закон України від 03.06.1999 р. № 728-XIV. URL: <https://qrcd.org/3duj>.
17. Степанова К.В., Степанов В.М. Морська держава та морська політика. Економіка та держава. 2017. №» 3. С. 21–24. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/3_2017/5.pdf.